

Роксоляна Мисько-ПАСІЧНИК

ЛІТОПИСЕЦЬ ЛЬВІВСЬКОЇ ОПЕРИ

(Оксана Паламарчук у пам'яті друзів)

Восьмого лютого 2021 р. Оксані Романівні Паламарчук виповнилося б 90... Музикознавець, театрознавець, журналіст, "літописець" Львівського національного академічного театру опери та балету імени Соломії Крушельницької. Її життєвий і творчий шлях сповнений драматичних подій, де сутикалися мрії та розчарування, визнання і зрада, а ще – випробування, випробування, випробування...

Народилася вона в сім'ї культурно-суспільних діячів Романа і Петронелі Паламарчуків. У перші дні встановлення радянської влади на західноукраїнських землях Роман Паламарчук з донькою Іриною емігрував за кордон. А 13 квітня 1940 р. матір з двома доньками – шістнадцятирічною Галиною та дев'ятирічною Оксаною вивозять у Північний Казахстан – с. Тарське Урицького району Кустанайської області. Через шість років вони повернулися до Львова. Позбавлені всього, змушені були квартирувати у родичів і знайомих, ні в кого довго не затримуючись...

У 1958 р. Оксана Паламарчук закінчила історико-теоретичний факультет Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка (нині – Львівська національна музична академія імени Миколи Лисенка – *ред.*), здобувши спеціальність музикознавця. На неї, як на науковця, покладав великі надії професор музично-теоретичних дисциплін Станіслав Людкевич, але його талановита випускниця "зрадила науку" і пішла працювати у нову сферу: на телебачення. Її прийняли на посаду музичного редактора щойно створеного обласного комітету з телебачення і радіомовлення. Володіючи журналістським хистом, Оксана Паламарчук потрапила у близьку їй стихію. Як результат – понад 300 музичних телесценаріїв, близько 100 радіопередач. Та не був цей період надто безхмарним: 1974 р. змушена була звільнити посаду... Відходила з безмежним жалем. Але іншого варіанту не мала. Цього ж 1974 р. її прийняли до Львівського академічного театру опери та балету ім. І. Франка (нині – Львівський національний академічний театр опери та ба-

Оксана Паламарчук (1931–2006) – музикознавець, театрознавець, журналіст

лету імени Соломії Крушельницької – *ред.*) на посаду завідувачки літературної частини, де працювала до виходу на пенсію 1990 р. В ті часи О. Паламарчук плідно виступала в пресі як музичний критик, журналіст. У її друкованому доробку – монографічні видання, рецензії на вистави, концерти; музично-критичні статті та нариси, творчі портрети митців, гасла в енциклопедіях, довідниках. До останніх днів свого життя Оксана Романівна наполегливо працювала над фундаментальним дослідженням "Музичні вистави Львівських театрів (1776–2001)", віддавши цій праці свої життєві сили до останньої краплини. Тільки найближчі знали, як важко було їй ходити, який нестерпний біль вона терпіла. Не скаржилася, не нарікала, та все ж не раз сумно промовляла: "Я не доживу до виходу книжки, а так би хотілося її побачити". Оксана Романівна покинула цей світ 29 грудня 2006 року. А восени 2007 праця її життя – досліджен-

ня “Музичні вистави Львівських театрів (1776–2001)” (Львів, 2007, 446 с.) вийшла друком...

Гості Соломіїного Дому, колеги, зібравшись у День народження Оксани Паламарчук, ділилися спогадами про яскраві моменти співпраці, спілкування, розкриваючи різні сфери діяльності цієї талановитої, працелюбною, невтомною жінкою.

Серед промовців були символічні “спадкоємці”, ті, хто працював на тих самих посадах, що й Оксана Паламарчук, але в пізніші періоди. І кожен, виступаючи, моделював достовірну картину її життя і праці чи то на посаді редактора музичних передач Львівського телебачення (Любов Козак), чи – завідувача літературної частини Львівського оперного театру (Надія Труш), чи науковця – дослідника музично-театрального життя Львова (Світлана Максименко).

Маргарита Кривенко, співупорядник біобібліографічного нарису “Оксана Паламарчук – театрознавець, музикознавець, журналіст” у своєму слові підсумувала науково-публіцистичний доробок Оксани Паламарчук.

Ірина Криворучка, головний зберігач фондів Музичного-меморіального музею Соломії Крушельницької, кількома чіткими штрихами охарактеризувала Оксану Паламарчук як щире приятельку нашого му-

зею, жінку під знаком “плюс”... Упродовж декількох десятиліть Оксана Романівна була нашим авторитетним консультантом, як театрознавець і музикознавець брала участь у наукових читаннях і конференціях, як журналіст популяризувала діяльність Музею в українських і зарубіжних періодичних виданнях. Як науковець, ретельно досліджувала фонди львівських архівів і щедро ділилася з нами своїми знахідками. Дім Соломії для Оксани Паламарчук був теж наче рідною домівкою, куди вона охоче приходила не тільки на всі музейні імпрези, але й без офіційної причини, просто пригостити яблуками з власного саду чи унікальними млинцями, що мали назву “яблучка в шляфрочках”...

На Вечорі не було нікого з родини Оксани Романівни, але технічні засоби уможливили подолати десятки тисяч кілометрів і запросити до віртуальної присутності онуку – Устю Стефанчук, яка мешкає в далекій Канаді. Її теплі спогади про бабусю створили щире родинне середовище, в якій тривала зустріч.

Устина (Устя) Стефанчук, журналістка, дослідниця, онука Оксани Паламарчук:

Я довго думала, як мені вкластися в кілька хвилин у розповіді про цю абсолютно феноменальну жінку...

Оксана Паламарчук, Олександра Блавацька, Стефанія Павлишин, Микола Колесса, Марія Байко з працівниками Музею Соломії Крушельницької. Львів, 1997 р.

Оксана Паламарчук

Моя бабуся фарбувала волосся в ліловий колір, ще вона носила бездоганий манікюр і височенні обцаси чи не до останніх років свого життя. І це той образ, який стоїть у мене зараз перед очима, коли про неї думаю.

Ще вона мала таку супер-силу: вона вміла писати, вміла добирати слів так влучно, прицільно. Її мова була дуже структурована, що досить дивно як для людини її темпераменту й емоційності. Спосіб викладати думки був дуже чіткий, дуже дисциплінований, якщо можна так сказати. І взагалі, вона ставилася з якоюсь спартанською стриманістю до роботи, до своєї наукової праці. Це інколи набридало нам з дідом, але, здебільшого, викликало замилювання, зачудування.

А ще моя бабуся була неймовірною гиготухою. Я пригадую, як я виростала в оперному театрі, дитиною бавилася десь там по закапелках і чула, як луна розносить коридорами бабусин сміх, такий заразливий. І це давало якесь таке відчуття внутрішнього спокою, комфорту... Її почуття гумору було легендарним, таким смачним, високоінтелектуальним, тонким. Вже в пізнішому віці я задумувалась: як людина, що своє дитинство провела в Казахстані, в бараку, з іншими “ворогами народу”, і, повернувшись із заслання до

Львова, не мала де притулитися і скиталася разом із старенькою мамою чужими клунями; як людина, що в тридцять років посивіла через постійні доноси сексотів, у тому числі і з оточення близьких знайомих; як людина, переживши це все, зуміла затримати оте внутрішнє світло, зуміла залишитися гиготухою й зуміла бути залюбленою в світ. Світ цікавив її до останніх днів, що я її пам’ятаю... Я, чесно кажучи, дотепер не відповіла собі на це запитання...

Ще моя бабуся була першою феміністкою в моєму житті. Вона ніколи не міняла дівочого прізвища, аргументуючи це тим, що нікого не має обходити, скільки разів вона міняла чоловіків і скільки разів виходила заміж...

Моя бабуся з раннього дитинства вчила мене, що означає бути самодостатньою жінкою, і вчила цього в найбільш педагогічний спосіб з усіх можливих, просто будучи нею, будучи прикладом цього... В її очах завжди прочитувалося ставлення до мене з гідністю як до розумної, не скажу дорослої, але розумної свідомої істоти. Вона завжди до мене ставилася як до рівної собі, як до індивідуальності. Оця її чесність, повага до мене, малої істоти, це було щось настільки гідне подиву, що й зараз, коли я про це розповідаю, “мурашки табунами бігають по тілу”. Це дуже сильно ілюструє, дає зрозуміти наші з нею стосунки.

Готуючись до цієї розмови, я говорила собі: не бути банальною, не бути банальною! Бо Оксана Паламарчук могла бути якою завгодно, але точно – не банальною. І це стосується її патріотизму, який ніколи не був бутафорним, претензійним, це завжди було глибоке, виблене, пропущене крізь себе почуття...

На одній з презентацій її книг (ми ще тоді були однаково вдягнені: в чорні сорочки і фіолетові краватки, і мені це дуже подобалося) вперше мені дали слово. Це була дуже важлива презентація для мене, тому що бабуся вперше привселюдно, звертаючись до аудиторії, говорила якісь речі до мене, для мене і про мене. Вона тоді сказала, що книжка, яку вона презентує, дуже важлива для неї, але її найважливішою книгою є я, її Устина. Відтоді я про це багато думала. Якби бабуся не вклала так багато в цей перший розділ моєї “книги”, якби вона не вклала стільки себе, стільки пригод, сміху, цікавих занять, стільки розумних розмов, музики, краси, то наступні розділи моєї “книги” ніколи не були б такими, як вони є. Я величезною мірою завдячую бабці цим...

Любов Козак, музична редакторка Львівської студії телебачення 1972–2015 рр.:

Оксана Романівна Паламарчук... Непересічна особистість і в творчому житті, і в побуті... Вона закінчила консерваторію як теоретик, і випадково Анатолій Кос-Анатольський, спілкуючись з нею, за-

пропонував їй прийти працювати на телебачення. Це був 1960 р., а в 1957 р. було засноване Львівське телебачення. Спочатку вона працювала редактором, а потім очолила музичну редакцію. Довкола себе збирала дуже цікавий колектив. Це були дуже талановиті люди. Тепер, з віддалі часу, думаєш: Оксана Романівна була в засланні як “враг народа”, Олександр Геринович, провідний режисер, також “сидів”, Роман Олексів, визначний режисер музичних передач, “сидів”, повернувся і закінчив Київський театральний інститут і працював у Львові, власне в музичній редакції. Працював Борис Бобинський, син засудженого поета Василя Бобинського. Борис також закінчив Київський театральний інститут, і йому дозволили тут працювати.

Оксана Паламарчук виступає на відкритті виставки, присвяченої 100-літтю побудови Львівського оперного театру. Музей Соломії Крушельницької, 2000 р.

Ще студентом з нею працював Олександр Зелінський. Була Марія Теодорівна Антків, дружина видатного диригента Михайла Анткова, також дуже цікава людина.

Оксана Романівна мала величезний організа-торський хист. Вона започаткувала цікавий цикл програм, який мав назву “Музика і життя”. Передачі в той час усі йшли наживо. Ведучим цих програм був Олександр Сергійович Зелінський. Інший цикл музичних програм – “Концертний зал “Дружба””. Там ведучим був Анатолій Кос-Анатольський. Ми запрошували різні колективи з цілого Советського союзу.

Оксана Романівна творила цикли програм про львівських композиторів: і про Романа Сімовича, і Миколу Колессу, і Євгена Козака. І коли довідалася, що я невістка Євгена Теодоровича, то подарувала мені свій сценарій авторської передачі про нього. Я їй вдячна, маю той сценарій, а режисером передачі був Олександр Геринович. І там є їхні позначки...

То були 1970-ті рр. Пригадую, що я прийшла на місце Зіновія Кулика, який також працював у музичній редакції, але тоді отримав посаду в Києві, згодом став міністром інформації.

Було дуже цікаво працювати під керівництвом Оксани Романівни, але ж прийшла “гроза”. Настав 1974 р. Оксану Романівну звинуватили у всіх “тріхах”, почалося цькування, вона мусила покинути телестудію. Але домоглася, що її звільнили з переведенням на іншу роботу. Вона очолила літературну частину Львівського оперного театру.

Ми багато спілкувалися і в той час. Разом готували телевізійний цикл “Тріумфи у Львівському оперному”, запрошували до участі соліста опери Іго-

ря Кушплера. Це були передачі про Адама Дідура, Михайла Голинського, Олександра Мишугу, Євгенію Зарицьку.

Дуже світлі спогади в мене про Оксану Романівну...

Надія Труш, заслужена працівниця культури України, у 1990–2020 рр. працювала з 2010 р. як очільник в літературній частині Львівського національного академічного театру опери та балету ім. С. Крушельницької:

Я з Оксаною Романівною не працювала. Після неї літературну частину очолила її учениця і товаришка Надія Михайлівна Масляк, а вже пізніше я почала працювати в цьому відділі і керувати ним.

З Оксаною Романівною ми “перетиналися”, і для мене дуже пам’ятна одна розмова. Вона згадувала, як був похорон, похоронна процесія йшла містом і за людиною несли її відзнаки. І вона каже: “От, так, як за тим генералом несуть його зірки, медалі, нагороди, так за мною будуть нести мої книги”.

Найголовніша її книга – “Музичні вистави Львівських театрів (1776–2001)”. Дуже важлива книжка не лише для Львова, а й для всієї України. І для мене, коли я працювала, була настільною. І власне, це пам’ятник для Оксани Романівни.

Вона була дуже цікавою людиною, правду сказати, на роботі – одна, а у світі – трохи інша. Але

ці дві постаті була однаково творчі, однаково дуже театральні.

Що таке професія завліта, може зрозуміти тільки завліт. Це є “швидка допомога”, це є “донор”. Ти мусиш сидіти на робочому місці, бо ану ж раптом директор захоче щось запитати, отримати якусь довідку. Завліт не може відлучитися, в будь-який момент зобов’язаний до присутності. Тепер мобілки трохи рятують.

Умови праці у мене були складні, в Оксани Романівни – ще складніші. В театрі не було друкарської машинки. Усі матеріали друкувала секретарка, до якої зносили папери й усі інші служби. Які комп’ютери?! Який Інтернет?! За кожним документом шукалося в старих книжках, довідниках, шукалося в архіві, науковій бібліотеці. Йшлося у відділ періодики (це я говорю, насамперед, про Оксану Романівну), замовлялося підшивки старих газет величезного формату й обсягу. Читати їх сидячи неможливо було, то стоялося над тією підшивкою, обережно горталося сторінки, щоб знайти декілька рядків потрібної інформації.

Робочий час спресовувався, неможливо було щось зробити для себе більшого, щоби ти показав: ось книжка, ось я це зробила.

Ще складність для Оксани Романівни полягала в тому, що вона була проформом театру. До неї зверталися люди з різноманітними питаннями: від прибирання території до “вибивання” рекомендації на отримання квартири. Це забирало дуже багато часу.

Чому вона написала майже всі свої книжки, коли вийшла на пенсію? В театрі в ті роки, коли не було доступу на місці до інформації, вона би книжки не написала. Тільки пізніше Оксана Романівна реалізувала себе повністю як науковець, як творча особистість, як людина, безмірно закохана в музику і в театр. Світла їй пам’ять!

Світлана Максименко, театрознавець, кандидатка мистецтвознавства, заслужена журналістка України; 1998–2018 рр. – редактор літературно-драматичних програм Львівської обласної державної телерадіокомпанії:

Нас з Оксаною Романівною, здавалось би, роз’єднувало багато: вік, міста, професії. Але містичним способом вона з’являлася в ті знакові моменти, епізоди мого життя, які вирішували моє майбутнє. Я розумію, що вона була не-ангелом, але для мене в житті вона ним стала...

Епізод перший. По закінченні театрознавчого факультету Київського інституту театрального мистецтва імені Карпенка-Карого (нині – Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені Івана Карпенка-Карого – *ред.*) я переїжджаю до Львова, перебуваю в декретній відпустці. Синові було

вже десь близько чотирьох років. Раптом – дзвінок. Бере слухавку мій свекор, народний артист України, заньківчанин, Володимир Максименко, і каже: “Оксана Романівна Паламарчук тобі телефонує”. Я кажу: “Я її не знаю”. Він каже: “Вона працює завлітом в оперному театрі. Там звільнилося місце редактора, а вона знає, що ти безробітна, може, ти би підійшла до неї?”.

Я підійшла, зустріла мене жінка. Пам’ятаю, зачіска, як завжди манікюр, “бранзолети”, перстені. Вона мені здалась такою строгою. Вона сказала: “Почекай, я зараз поговорю про тебе”. Після того я зустрілася, по-моєму, з директором. Словом, тоді я не була готова до такої пропозиції, засумнівалась, не мала музикознавчої освіти, подякувала пані Оксані. Потім подумала: “Боже, яка добра людина! Вона мені зателефонувала, організувала зустріч. А могла цього не робити, адже ми не були з нею знайомі”.

Минули роки. Я вже викладала на кафедрі театрознавства та акторської майстерності факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка. **I – другий епізод.** Наша кафедра розвиває наукову, видавничу діяльність. І Оксана Романівна виходить з ініціативою – написати дослідження “Музичні вистави Львівських театрів (1776–2001)” – глобальну працю, яка об’єднала би традиції музичного життя Львова, не тільки пов’язані з його будівлею, якій виповнилось 120 років, а й від початків театральної діяльності у місті. Оксана Романівна загоряється цією ідеєю, пише книгу. Здається, вона працювала “цілодобово”, сиділа в архівах (Обласний архів, Історичний, Наукова бібліотека ЛНУ імені Івана Франка)... Я дивувалася: як ця немолода жінка все встигає і коли вона це робить?!

Але ж ми – Університет, маємо вимоги, стадії проходження наукового, літературного редагування... Оксана Романівна дає читати книжку професорові Ростиславу Ярославовичу Пилипчуку, науковому керівникові й моєї кандидатської дисертації. Ростислав Пилипчук – кандидат мистецтвознавства, відомий історик українського театру, людина неймовірно принципова, критерії вимогливості якого у науці межували з жорсткістю і безкомпромісністю радикального хірурга, – почав правити текст Оксани Романівни. Виникали конфлікти... Часом вона не витримувала, після тих розмов телефонувала мені і казала: “Світлано, я не маю сили”. Тоді я виконувала роль “губки”, вислуховувала, співчувала, бо й сама часто потрапляла під “жорстоку критику” вимогливого вченого... Але я думаю, ті уроки давали їй “друг” до продовження праці, бо вона таки видала цю монографію, наперекір усьому! І сьогодні втілюється креативна ідея генерального директора-художнього

керівника Львівського національного академічного театру опери та балету ім. Соломії Крушельницької Василя Вовкуна написати комплексну науково-популярну працю про історію львівського музичного театру (від початків – до сьогодні), яка б об'єднала усі історичні етапи його розвитку. І важливим фактологічним джерелом тут є, без сумніву, праця Оксани Паламарчук.

Зараз, епізод третій ... Пишу я кандидатську дисертацію. Оксана Романівна все мені каже: "Світлано, я сиджу в архівах, там стільки є по Вашій темі! Драматичний театр Львова під час німецької окупації. Я ж вибираю лише факти з музичного мистецтва, балету, опери, а Ви пишіть як театрознавець".

Я подумала: як я буду писати про німецьку окупацію? Де я візьму архіви? За самими лише джерелами писати дослідження – мій шеф Ростислав Ярославович категорично не визнавав "науковости" такої праці. І складатись так, що мені Варшава (Каса імені Йозефа Мянвского Польської Академії Наук) дає наукову стипендію для роботи в німецьких Архівах Нових Актів. І тоді я подаю тему, що її запропонувала Оксана Романівна. Київ її затверджує. Думаю, що це теж допомога Оксани Романівни! Адже вона щедро ділилася архівами, які їй не були потрібні. Дуже багато ксерокопій афіш вистав німецької окупації давала мені. Так що частина ілюстративного матеріалу моєї монографії "Український театр у Львові в період німецької окупації (1941–1944)" (Львів, 2015, 325 с.) – це також подарунок від Оксани Романівни.

І епізод останній. Закінчує її онука Устина школу. І Оксана Романівна телефонує: "Світлано, порадьте, куди їй вступати? Може, до Вас?" Я не пам'ятаю, що тоді я порадила. Устина успішно закінчила навчання не у нас на кафедрі, але пані Оксана завжди казала: "Я, коли думаю про свою Устю, все згадую Вас". І вона чомусь взяла за традицію: щоразу, коли збирала урожай своїх полуниць на дачі, приносила ті "расові" ягоди нам на кафедру... А ще пишні плячки з яблуками, пересипані "пудерком". Приносила і казала: "Я до Вас приходжу, як до себе додому".

Я не знаю, як це можна назвати: творчою інтуїцією, бажанням допомогти людям, підштовхнути їх? Що нею керувало, коли вона приносила ту полуницю, приносила свої плячки, писала книжку? Їй було нелегко. Але от завжди мене дивувала енергія і творча самореалізація цієї людини. Таке враження, що вона якимось чином повертала ті роки молодости, які були, на жаль, не зовсім щасливими...

Зараз розумію: маю дякувати долі, що в ній були такі люди, як Оксана Романівна, які з'являлися раптом нізвідки, а потім її поради, напрацювання, думки виявилися знаковими для мого життя. Дякую, пані Оксано!

Маргарита Кривенко, завідувачка відділу європейської книги XIX–XX ст. Львівської національної наукової бібліотеки України імені Василя Стефаника, кандидат історичних наук:

Спливло дуже багато часу відтоді, коли ми з Оксаною Романівною працювали над створенням її бібліографічної персоналії. Це вже майже двадцять років! Працювали дуже активно, інтенсивно, намагалися це видання зробити якомога цікавішим, новаторським і репрезентативним. Двадцять років тому... А час вносить свої корективи, і, як нам відомо зі слів Олександра Олеся, "образи губить, мов квітка пелюстки". Але водночас з відстані часу увиразнюється все те, що було особливо характерним для близьких тобі людей.

Задум створення персонального бібліографічного покажчика з нагоди 70-річчя від дня народження належав самій Оксані Романівні. Пригадую цю інтелегентну, завжди акуратну, зі смаком одягнену жінку з зачіскою, манікюром і на підборах, попри те, що суглоби дошкуляли. Вона періодично приходила до бібліографічного відділу Львівської обласної універсальної наукової бібліотеки на проспекті Шевченка, 13, для обговорення питань, що виникали в процесі роботи. Запам'яталася привітна посмішка, теплий вираз очей, в яких світилися знання, мудрість, краса. Працювати з Оксаною Романівною було легко і цікаво. Насамперед, відчувалося її розуміння того, що біобібліографія допомагає сформуванню цілісної картини діяльності особи та її місце в національному просторі, розкриває творчу лабораторію окремої особистоти, дозволяє пізнати світ її зацікавлень та інтелектуальні потреби, відображає рецепцію її здобутків сучасником. Власне, окреслення цього видання як біобібліографічний нарис дало можливість поєднати в ньому різножанрові матеріали. Крім суто бібліографічної частини, вплести в композицію видання автобіографічний елемент – "намисто" зворушливих спогадів, написаних авторкою з неабияким літературним хистом про дитинство, проведене в Городку, про важке життя родини на засланні в Північному Казахстані, про становлення особистості та перші кроки на професійній ниві музикознавства, театрознавства, журналістики.

Захоплювало в Оксані Романівні і сприяло активній плідній праці її ставлення до документів як друкованих, так і рукописних; усвідомлення їхньої ваги для наукових пошуків і збереження генетичної пам'яті, які, вочевидь, виробилися впродовж професійної діяльності як журналістки і дослідниці. За її значним доробком стоїть копітка і тривала праця в архівах і фондах бібліотек, де вивчала листування, спогади, пресу тощо. Зокрема, відзначу її вагоме дослідження про музичні постанови на сценах львівських

Презентація біобібліографічного нарису “Оксана Паламарчук – музикознавець, театрознавець, журналіст”. Камерна сцена Львівського національного драматичного театру ім. Марії Заньковецької, 10 лютого 2003 р.

образу є інформація, яку черпаємо з різноманітних джерел.

Біобібліографія – точка перетину життєвих і творчих шляхів. Праця над створенням біобібліографічних видань сприяє живому спілкуванню, взаємопізнанню, духовному збагаченню. Я й дотепер цитую слова Мами Оксани Романівни: “У великі дуби громи б’ють”...

Нелегка життєва і творча доля Оксани Романівни – розумної, надзвичайно енергійної людини відображена на палітурці цієї книжки. Художниця Інна Шкльода майстерно показала її долю у червоно-чорних тонах.

Отож, про присутність цієї надзвичайно талановитої, простої в спілкуванні, з почуттям гумору жінки в моєму професійному житті свідчать книжки з дарчими написами, такими зворушливими і теплими, а також – світлини з презентації цього 10 лютого далекого 2003 року.

Ірина Криворучка, головна зберігачка фондів Музично-меморіального музею Соломії Крушельницької у Львові:

Я згадувала, яка найбільш притаманна пані Оксані фраза була, коли вона приходила до Музею. І згадала... Зразу ж, як пані Оксана входила до Музею, ми чули її жвавий голос, і Вона, поруч із звичним “Добрий день!”, зразу ж без паузи продовжувала: “Я так люблю до Вас приходити!”. Очевидно, що після такого твердження ми отримували потужний позитивний заряд.

Я би сказала, що Оксана Романівна була жінкою під знаком “плюс”, і це незважаючи на всі перипетії, які вона перенесла у житті. Це є перший момент. Друге, це те, про що вже згадували сьогодні гості Музею. Пані Оксана була надзвичайно гарна, елегантна (зачіска і манікюр були бездоганні), очевидно,

театрів, написане на багатющому джерельному матеріалі, яке побачило світ уже після відходу Оксани Романівни у вічність. Варто наголосити, що Оксана Романівна сама старанно збрала свою друковану спадщину та матеріали, присвячені їй. А це – майже три сотні її публікацій, серед яких музично-критичні статті, рецензії на вистави і книги, інтерв’ю, книжкові видання, у тому числі, п’ять найбільш знаних – про Львівський оперний театр. Завдяки цьому нам, укладачам (разом зі мною над покажчиком трудилася Надія Валентинівна Письменна), не доводилося витрачати часу на пошуки цих публікацій у фондах бібліотек.

Наша думка про людину формується під впливом різних факторів, насамперед, це – спілкування з нею самою. Адже, як писав Антуан де Сент-Екзюпері, “найбільша розкіш – це розкіш людського спілкування”. Не менш важливою складовою творення цього

що мусили бути й перстені. Вона не втомлювалася повторювати після кожного мого захоплення цими каблучками: “Якщо нема перстенів, то вже не я”.

Наступна її фраза, яку я запам’ятала, була також підбадьорливо: “А хто вже є? Чи всі є?”. І це не дивно, адже, будучи постійним гостем усіх наших музейних імпрез, Вона співпереживала разом з нами за наш успіх, за те, щоб у Музичному салоні Музею було багато гостей. Вона ніколи не була байдужою до нашої роботи й хотіла, щоб усі музейні гості також достойно оцінили нашу роботу. Третя фраза: “А чи є вже Сашко?”. Мова йшла про пана Олександра Зелінського, з яким віддавна приятелювала. Вона знала, і ми всі також пам’ятаємо, що пан Зелінський час до часу любить запізнюватися.

– Сашко вже є?

– Немає.

– Ну я йому покажу!

Ще один образ: пан Олександр (надзвичайно високорослий чоловік), який нависав над панею Оксаною: вона сиділа в кріслі й приготувалася “висповідати” його за спізнення. Пізніше обоє наших гостей мирно покидали Музей, щоб дорогою обговорити почуте й побачене.

Це мої перші візуальні образи Оксани Романівни.

Друге – це те, що вона вміла шукати, вміла знайти і вміла поділитися. Її професійні інтереси збігалися з нашими – музейними. Саме від пані Оксани ми почерпнули дуже багато цінної інформації. Від неї ми дізналися, що у відділі мистецтв Львівської національної наукової бібліотеки України імені Василя Стефаника зберігається чудова колекція афіш з оперного театру. А коли вона працювала над своїм фундаментальним дослідженням про музичні вистави львівських театрів, то виявила, що у Львівському історичному музеї зберігається дуже багато матеріалів, пов’язаних з музичним життям Львова, і розповіла нам про це. Свою книгозбірню й частину свого архіву вона передала до нашого Музею. В тому і є її вміння й, очевидно, бажання поділитися.

Вона тішилася за нас, коли ми здобували щось нове й цінне до Музею, вміла також признатися, що чогось не знає й бачить якийсь оригінальний документ вперше. Коли зі Швеції нам передали архів Модеста Менцинського, вона з захопленням говорила, що ми отримали скарб. Оце бажання потішитися за нас і разом з нами розкошувати здобутками було дуже цінним і завжди надихало.

І ще одне, характерне. Вона вміла любити. Вона любила тих людей, які були поруч. Вона любила спілкуватися з нами. Завжди казала: “Я так люблю ту вашу Роксолянку!” Любила піти покурити з Галиною Василівною на балкон. Любила спитати: “А що

Володимир Ігнатенко та Оксана Паламарчук в Музеї Соломії Крушельницької. Львів, 2005 р.

у фондах нового?” Про онуку Устю, яку вона любила неймовірно, говорила так: “Боже, в кого вона така мудра вдалася? Не знаю, як я маю з нею говорити. Вона такі книжки читає, я би ніколи зроду-віку такі книжки не читала”.

І на завершення тої моєї короткої згадки... Думаю собі, що сьогодні – у День уродин Оксани Романівни – вона, красива й елегантна, десь там у не відомих для нас тепер сферах святкує свої уродини й жартома спостерігає за цим Вечором. А поруч з нею її приятелі й друзі нашого Музею: пан Володимир Ігнатенко, якого вона також любила, Стефанія Стефанівна Павлишин, яка недавно покинула цей світ, пані Леся Блавацька... Всі ті, кого вона знала й любила, ті, кого, на жаль, уже нема поруч з нами.

***Підготувала Роксоляна Мисько-Пасічник,
старша наукова співробітниця Музично-меморіального музею Соломії Крушельницької у Львові***

Не всі охочі долучитися до Вечора спогадів змогли в той засніжений день (коли у Львові зупинився весь транспорт) добратися до Музею і промовити слово про Оксану Паламарчук. Та за те маємо гарну нагоду залишити свої згадки на сторінках “Просценіуму”.